

ikke vilde give noget Ordentligt for Gaarden. Men det troer jeg, er en aldeles urigtig Forstilling; thi her er dog noget at concurrere med. Har Bonden Lyft til at faae Gaarden for en ringe Priis, saa faaer han den slet ikke. Eieren kan lade være at sælge den til ham; hvis han ikke vil give en passende Sum, sælger Godsbefidderen den ikke, og Bonden veed jo desuden, at naar Gaarden bliver fæstledig, saa kan, naar Lehnsbefidderen ikke vil, hans Søn dog ikke have Rettigheden til den, og altsaa vil han finde sig bedre tjent med at kjøbe Gaarden til en passende Priis; kan han gjøre Udvei dertil, gjør han det, endog saa uden, at der er nogen Anden; der dertil kan concurrere med ham. Noget kunde det modvirke Salget, naar § 5 i det i Folkethinget vedtagne Lovforslag gik igjennem ogsaa her; thi da er der mindre Motiv for Fæsteren til at kjøbe, men jeg troer ikke, at det, selv om denne Bestemmelse bliver stående, vil være af nogen særdeles Betydning. Sagen stiller sig her ganske anderledes end ved de Afhændelser, der hidtil have fundet Sted, fordi der er Spørgsmaal her om Afhændelsen til fuldkommen Eiendom og til en Priis, der kan blive saa overordentlig meget under Godsets sande Værdi, saa at der kunne være Mange, som vilde concurrere, og det netop Mange, som kunne have Lyft til at kjøbe det hele Complex af Godset. Dette vil allerfjærrest finde Sted, og dette, troer jeg, vil blive fordærligt for Fæsterne. De Bestemmelser, der ere tagne med Hensyn til at forstikke sig om, at Godset ikke sælges under sin Værdi, ere overordentlig ufyldestgjørende; det kan overmaade let hændes, at det, der er nævnt i Lovudkastet som Maalestof for den Priis, hvortil Godset maa sælges, er ikke Halvdelen, ja maaskee ikke Trediedelen af hvad Godset er værd. Jeg vil her gjentage, at naar man siger „Middeltallet af de sidste 20 Mars Indtægter“ saa er det ikke Middeltallet af de Indtægter, som ere indkomne ifølge Bortfæstningen i de sidste 20 Mar; men de Indtægter, som ere gaaede ind i de sidste 20 Mar, kunne have været grundede paa ældre Fæstebreve fra en Tid, da Godsets Indtægter vare overmaade smaa. En æret Taler, som har nævnt, hvorledes Fideicommissgodser

forhen ere solgte til Andre end til Fæstere har uden tvivl taget Hensyn til det Tilfælde, hvor hele Fideicommissgodset er solgt under Vet. Men det er et ganske andet Forhold; thi der bliver den, som kjøber et saadant Gods, Jorddrot, og der indtræder det sædvanlige jorddrotlige Forhold. Imidlertid troet jeg, at Tilfælde af det Slags har været fordærlige baade for Fideicommisset og, for en stor Deel, ogsaa for Bønderne, saa jeg troer, at det var ikke et Exempel, man skulde følge. Naar det er sagt af min ærede Sidemand (Weschingberg), at det, at der finder Concurrence af Fremmede Sted, bidrager til at skaffe Arvingerne en større Sikkerhed for, at der gives en antagelig Sum, maa jeg tilstaae, at jeg ikke kan antage dette, fordi der er den store Mislighed derved, at de slet ikke faae nogen Medvirkning, ja det endog er udtrykkelig bestemt, at de slet ikke skulle betragtes som Parter i Sagen, hvilket de dog efter Sagens Natur og efter de udtrykkelige Bestemmelser i Grevernes og Friherrernes Privilegier ere. Det beroer altsaa paa de nu værende Fideicommissbestidderses fuldkomne Redelighed, om ogsaa den Sum, der indkommer, skal komme Slægten tilgode. Man siger vel, at Justitsministeriet maa vaage derover, men jeg seer virkelig ikke, at Justitsministeriet har dertil den mindste Læilighed. Saasnart det iagttages, at der for en Bondegaard erlægges en Betaling, der svarer til Middeltallet af 20 Mars Indtægter, seer jeg ikke, at Justitsministeren kan nægte sit Samtykke, efter den Affattelse Loven har og den hele Maade, hvorpaa Loven er forhandlet. Kun naar han troede, at der stak Undersundighed under, saa kunde han anstille en nærmere Undersøgelse, men deels er det noget delicat og deels vilde Udsaldet være usikkert. Jeg kan altsaa ikke nægte, at jeg hellere vil antage Paragraphen, saaledes som den findes i Folkethingets Udcast, end som den findes i det her vedtagne Udcast. Imidlertid da jeg troer, at den hele Sag ikke er gavnlig, troer jeg heller ikke at burde fremme Sagens mulige Afgjørelse ved at stemme for det Udcast, men jeg vil afholde mig fra at stemme. Der er desuden een Omstændighed i Folkethingets § 1, hvorved jeg har nogen Betænkelighed. Den gaaer nemlig ud fra den